МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
***Географічний факультет***

# ВІД ГЕОГРАФІЇ ДО ГЕОГРАФІЧНОГО УКРАЇНОЗНАВСТВА: ЕВОЛЮЦІЯ ОСВІТНЬО-НАУКОВИХ ІДЕЙ ТА ПОШУКІВ (ДО 140-РІЧЧЯ ЗАПОЧАТКУВАННЯ ГЕОГРАФІЇ У ЧЕРНІВЕЦЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

*МАТЕРІАЛИ*
*МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ*
(*11-13 жовтня 2016 р.*)

Чернівці
Чернівецький національний університет
2016

# ЗМІСТ

***ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГЕОГРАФІЇ УКРАЇНИ І ГЕОГРАФІЧНОГО УКРАЇНОЗНАВСТВА***

***Аріон О.В., Купач Т.Г., Дем'яненко С.О.***
РЕКРЕАЦІЙНА ПРИДАТНІСТЬ ЗЕЛЕНИХ НАСАДЖЕНЬ МІСТА КИЄВА 11

***Афанасьєва О.О.***
РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ПЕРЕХОДУ ДО ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ (НА ПРИКЛАДІ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ) 12

***Бульба Ю.М.***
ІНВЕСТИЦІЙНИЙ РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ 13

***Гавришок Б.Б., Брелюс Н.М.***
ТЕРИТОРІАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ ГУСЯТИНСЬКОГО РАЙОНУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ 14

***Гоманюк М.А., Пилипенко І.О.***
ПІВОСТРІВ ТАВРІЯ: ГЕОГРАФІЧНІ ТА СОЦІОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ВЕРИФІКАЦІЇ 16

***Григор'єва Г.В.***
РОЗМІЩЕННЯ ПОСЕЛЕНЬ ЗА НАПРЯМКАМИ СХИЛІВ У ПІВНІЧНІЙ БЕССАРАБІЇ 18

***Денисик Б.Г.***
ПИТАННЯ ТИПОЛОГІЇ РЕКРЕАЦІЙНИХ ОСЕРЕДКІВ 19

***Джаман В.О., Руденко В.П.***
ЗАХИСТИ КАНДИДАТСЬКИХ ДИСЕРТАЦІЙ З ГЕОГРАФІЧНИХ НАУК У ЧЕРНІВЕЦЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА 20

***Добровольська С.Я.***
ЗАЛЕЖНІСТЬ РОЗТАШУВАННЯ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ ВІД ТЕРАС р. ДНІСТЕР 22

***Заставецька О.В., Заставецька Л.Б.***
СУЧАСНА ГАЛУЗЕВА СТРУКТУРА ПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ 24

***Заячук М., Заячук О.***
ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ ФЕРМЕРСТВА УКРАЇНИ 25

***Кисельов Ю.О.***
ЕКОГЕОСОФІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ДОНБАСУ ЯК СТАРОПРОМИСЛОВОГО РЕҐІОНУ РЕСУРСНОГО ТИПУ 26

***Кілінська К.Й., Костащук В.І.***
РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕННЯ МІНЕРАЛЬНО-СИРОВИННИХ РЕСУРСІВ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ 28

***Коробов В.К.***
ВИКОРИСТАННЯ КОМПЛЕКСНИХ ІНДИКАТОРІВ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ У ВИКЛАДАННІ КУРСУ РЕГІОНАЛІСТИКИ 29

***Круль В.П., Гадельшин О.Р.***
ПОКАЗНИКИ ЧАСОВО-ПРОСТОРОВИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЗАСЕЛЕННЯ ТЕРИТОРІЇ 30

***Лозинський Р М., Біланюк В.І.***
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ГЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ (В КОНТЕКСТІ ВСТУПУ У ВИЩІ НАВЧАЛЬНІ ЗАКЛАДИ В 2016 Р.) 32

***Мельнійчук М.М., Чабанчук В.Ю.***
ДЕРЕВНИЙ ЗАПАС ЛІСОВОГО ФОНДУ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ 33

***Некос А.Н., Кочанов Е.О.***
СТВОРЕННЯ БАЗ ДАНИХ СТИХІЙНИХ ЗВАЛИЩ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ АЕРОМОНІТОРИНГУ І ГІС ТЕХНОЛОГІЙ 35

***Патрушева Л.І.***
ОЦІНКА ЕКОЛОГО-ТУРИСТИЧНИХ РЕСУРСІВ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ 36

***Руденко В.П., Єремія Г.І.***
СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ БУКОВИНИ В ПРАЦЯХ РУМУНОМОВНИХ ДОСЛІДНИКІВ У МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД (1918-1940) 37

***Рудько Г.І., Стецюк В.В.***
МІНЕРАЛЬНО-СИРОВИННИЙ КОМПЛЕКС УКРАЇНИ ЯК ЗАПОРУКА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ 39

***Ситник О.І., Лячинський С.С., Браславська О.В.***
АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ ПОДІЛ І УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВОЮ 40

***Склярська О.І.***
МІСЦЕ ПОЛІТИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ У ДОСЛІДЖЕННІ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИХ СИСТЕМ 41

***Матвіїшина Ж.М., Кушнір А.С.***
ПАЛЕОПЕДОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ВОЙЦЕХОВСЬКОГО КУРГАННОГО КОМПЛЕКСУ 75
***Мельничук Л., Чернега П.***
ЕНЕРГЕТИКА ЛАНДШАФТІВ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОГО ПЕРЕДКАРПАТТЯ 77
***Петлін В.М.***
ІНФОРМАЦІЙНІ ЗАЛЕЖНОСТІ В ОРГАНІЗАЦІЇ
ПРИРОДНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ СИСТЕМ 79
***Присакар В.***
ПОСЕЛЕНСЬКІ ЛАНДШАФТИ ЯК ОБ'ЄКТ ІНТЕНСИВНОЇ
АНТРОПОГЕННО-ТЕХНОГЕННОЇ ПЕРЕТВОРЕНОСТІ
(НА ПРИКЛАДІ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ) 80
***Рідуш Б., Поп'юк Я., Николин О.***
НОВИЙ РОЗРІЗ ВИСОКОЇ ТЕРАСИ В ПЕРЕДГІРСЬКІЙ ЧАСТИНІ ДОЛИНИ Р. ПРУТ:
ГЕОЛОГО-СТРАТИГРАФІЧНИЙ ТА ПАЛЕОНТОЛОГІЧНИЙ ОГЛЯД 81
***Рідуш О.***
ПАЛЕОЗСУВ НА ПРАВОМУ БЕРЕЗІ Р. ПРУТ (СТАРА ЖУЧКА, ЧЕРНІВЦІ) 83
***Рудько Г.І.***
ОСНОВНІ БІОСТРАТИГРАФІЧНІ ЕТАПИ ІСТОРІЇ ЗЕМЛІ. СЦЕНАРІЇ ТЕХНОГЕНУ 84
***Савка Г.С., Шелест Д.В., Шушняк В.М.***
ЛАНДШАФТНО-СОЗОЛОГІЧНА ОЦІНКА
ГЕОРІЗНОМАНІТНОСТІ ПІВНІЧНО-ПОДІЛЬСЬКОГО УСТУПУ 85
***Ходан Г., Дячук А.***
РОЗПОДІЛ ВАЖКИХ МЕТАЛІВ У ҐРУНТАХ
ДОРОЖНІХ ГЕОСИСТЕМ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ 86
***Холявчук Д.І.***
ДОСЛІДЖЕННЯ КЛІМАТУ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ
У ЧЕРНІВЕЦЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ: МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ, ПЕРСПЕКТИВИ 87
***Цапок І.***
ВПЛИВ ПРИРОДНИХ УМОВ ТЕРИТОРІЇ
НА ПРОВЕДЕННЯ МЕЛІОРАТИВНИХ ЗАХОДІВ У БАГНЕНСЬКІЙ ДОЛИНІ 89

***ТРАДИЦІЙНІ ТА НОВІТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ СУСПІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ***

***Афоніна О.О.***
ДЕМОГРАФІЧНІ ПАРАМЕТРИ РОЗВИТКУ ДОМОГОСПОДАРСТВ ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ 92
***Барановський М.О.***
ОСОБЛИВОСТІ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТНЬОЇ МЕРЕЖІ
ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ У СУЧАСНИХ УМОВАХ 93
***Бикова М.Д.***
ПОСТІНДУСТРІАЛЬНА ТРАНСФОРМАЦІЯ ЕКОНОМІКИ
ЄВРОПЕЙСЬКИХ МІСТ: СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ 94
***Буличева Т.В., Буткалюк К.О., Гринюк Т.А.***
ДО ПИТАННЯ ПРО ЧИСЛЕНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ М. КИЄВА 96
***Владійчук К.В., Брик С.Д., Ющенко Ю.С., Явкін В.Г.***
ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ З УКРАЇНИ 97
***Заблотовська Н.В., ГрековС.А.***
ВПЛИВ ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРИТОРІЇ
НА РОЗСЕЛЕННЯ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ 99
***Квасневська О.О.***
ФОРМУВАННЯ АНТРОПОГЕННОЇ ТОПОНІМІКИ ПОДІЛЬСЬКОГО ПОБУЖЖЯ 100
***Костащук І.І., Завалецький В.О.***
ДО ПИТАННЯ КАРТОГРАФУВАННЯ РЕЛІГІЙНОГО ПРОСТОРУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ 101
***Кравченко К.О.***
ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ РОЗСЕЛЕНСЬКОГО КАРКАСУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ 103
***Кузик С.П., Чорний М.Б.***
ГЕОЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ 104
***Кузишин А.В.***
ГЕОПРОСТОРОВІ РИСИ ЕЛЕКТОРАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ 105
***Лейберюк О.М.***
ЗМІНИ В РОЗСЕЛЕННІ НАСЕЛЕННЯ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ
ТА ЇХ ВПЛИВ НА МЕРЕЖУ ПОСЕЛЕНЬ РЕГІОНУ 107

18.10.16 2 екз.

3. Місця освоєння ресурсів надр, які є важливими в ідентифікації традиційної господарської спеціалізації регіону.

4. Місця прояву екстремальних геоморфологічних процесів.

5. Геолого-геоморфологічні об'єкти історико-культурного значення.

6. Природні водойми і водотоки з природними руслами, які стали рідкісними для регіону на фоні суцільно антропізованих форм.

7. Джерела мінеральних і прісних вод.

8. Виразні природні ландшафтні домінанти (скелі, уступи, пагорби).

Критерій *«значення»* передбачає ранжування геосайтів за змістом (посередні, типові, рідкісні, унікальні, ендемічні), за статусом (світової, європейської, регіональної, місцевої спадщини) за природоохоронною категорією (пам'ятка природи, заповідне урочище, заказник, геосайт в межах національного природного парку, або регіонального ландшафтного парку) за функціями (освітня, наукова, туристична).

За критерієм *«місцеположення»* геосайти розглянуто у їх зв'язку з певними ландшафтно-типологічними одиницями. У цьому контексті характерними для Північно-Подільського уступу є «ландшафтні рівні» – схожі за ідентифікаційними ознаками до карпатських «стрий» – ландшафтні комплекси у межах місцевостей, складених низкою літологічно однорідних урочищ. Ідея виділення ландшафтних рівнів у ландшафтному устрої Розточчя належить О.М. Федіркові [1]. Згідно його поглядів кожен з ландшафтних рівнів пов'язаний з певним етапом історії розвитку й еволюції природи Розточчя: хвилястих денудаційних поверхонь та горбисто-пластових денудаційних поверхонь – дочетвертинний етап, давньольодовикових прохідних долин – плейстоценовий етап та сучасних річкових долин – голоценовий етап.

Майже впродовж всього простягання Північно-Подільський уступ перебуває під охороною як складова регіональних ландшафтних парків «Равське Розточчя», «Знесіння»; національних природних парків «Яворівський», «Північне Поділля», «Кременецькі гори». Вивчення георізноманіття на основі ландшафтно-созологічного підходу стане вагомою складовою проектів організації територій, охорони, відтворення і рекреаційного використання природних комплексів та об'єктів згаданих природоохоронних установ.

**Список літератури**

[1] Брусак В.П., Міллер Г.П., Федірко О.М. Особливості ландшафтної структури заповідника "Розточчя" // Природничі дослідження на Розточчі: Зб. наук.-техн. праць. – Львів: Вид-во УкрДЛТУ, 1995. – С. 60–70.

[2] Гродзинський М.Д. Пізнання ландшафту: Місце і простір: Монографія / М.Д. Гродзинський. – К.: ВПЦ Київський університет. – 2005. – Т. 2. – 503 с.

[3] Jahn A. Północna krawędź Podola i historia jej badań // Czasopismo geograficzne // Polskie towarystwo geograficzne. – T. LX, zeszyt 3. – 1989. – S. 353–365.

# РОЗПОДІЛ ВАЖКИХ МЕТАЛІВ У ҐРУНТАХ ДОРОЖНІХ ГЕОСИСТЕМ ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

***Ходан Г., Дячук А.***

*Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (м. Чернівці, Україна)*

Екологічні проблеми, пов'язані із забрудненням навколишнього природного середовища, вплив на здоров'я людей спонукають до пошуків шляхів їх вирішення й оцінки екологічного стану територій. Ландшафтно-геохімічний підхід дає змогу вивчити поведінку забруднюючих речовин, що залежить від особливостей ландшафтно - геохімічного середовища.

Транспорт зумовлює низку проблем, які умовно можна об'єднати в кілька груп (за основними напрямами взаємодії з довкіллям): 1) транспорт - великий споживач палива; 2) транспорт - джерело забруднення довкілля; 3) транспорт - одне із джерел шуму; 4) транспорт вилучає сільськогосподарські угіддя під шляхи і стаціонарні споруди; 5) транспорт є причиною травмування та смерті людей і тварин.

Вивчаючи екологічний стан ландшафтних комплексів, слід брати до уваги, до його складу входять різні складові. Тому спочатку потрібно провести оцінку екологічного стану водного середовища, атмосферного повітря, ґрунтів, тваринного і рослинного світу, оцінити антропогенний вплив на оточуюче середовище

Ґрунт є незамінним компонентом біосфери, якому притаманні ряд найважливіших екологічних

функцій: родючість, енергетична, газо-атмосферна, гідрологічна та ін. Вона виконує роль сполучної ланки всіх компонентів біосфери, а також функцію біогеохімічного бар'єру. Внаслідок прояву ґрунтами рефлекторності і сенсорності їх необхідно використовувати в якості об'єктивного інформаційного блоку при оцінці геохімічного стану всього біогеоценозу. Звідси випливає еколого-гігієнічна роль ґрунтів і ґрунтового покриву. Валові форми представляються як потенціальний резерв рухомих елементів ґрунту, які активно беруть участь у біологічному кругообігу.

У розподілі рухомих форм елементів за профілем ґрунтів визначальну роль відіграють процеси оранки, вилуговування та біологічної здатності рослинності і грантової біоти. Фоноутворюючими рухливими елементами є у всіх ландшафтних районах цинк і свинець.

Локальна аномальність виявляється і по окремим формам елементарних геохімічних ландшафтів: в елювіальних ландшафтах накопичується нікель, цинк, свинець; в транселювіальних - цинк, мідь, нікель; в субаквальних - цинк, нікель, свинець, мідь.

В результаті дії антропогенних факторів у природному середовищі мігрують шкідливі хімічні речовини (в тому числі високотоксичні, алергенні й канцерогенні), в першу чергу з автотранспортних, промислових і сільськогосподарських об'єктів, комунально-побутового господарства. Вони мігрують за схемою: атмосфера – ґрунт – води (поверхневі та ґрунтові). Шкідливий вплив на жителів міста має забруднення всіх вказаних середовищ у комплексі, за рахунок чого вплив окремих компонентів істотно посилюється. Тому необхідні подальші дослідження якості навколишнього середовища (обов'язково на ландшафтній основі), техногенного забруднення, і насамперед транспортними засобами, постійно діючий екологічний моніторинг.

**Список літератури**

[1]. Блохин Е.В. Эколого-геохимическое состояние почв Медногорско-Кувандыкского экорайона Оренбургской области. /Е.В. Блохин, Г.Г. Хисматуллин/ - Степи Евроазии. Материалы международного симпозиума. - Оренбург, 1997. - С. 126-127.

[2]. Блохин Е.В. К почвенно-экологической оценке типов земель горных степей Южного Урала./Е.В Блохин, И.В. Грошев, Е.М. Гришняков/ -Степи Евроазии. Материалы международного симпозиума. - Оренбург, 2000. - С. 70-72.

[3]. Вальчук О.М. Дорожні ландшафти: проблеми класифікації //Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Географія. – Вінниця, 2002. – Вип. 3. – С.69-71.

[4]. Гуцуляк В.М. Ландшафтно-геохімічна екологія. – Чернівці:Рута,1995. – 317с.

[5]. Ходан Г. Д. Еколого-геохімічна оцінка дорожніх геосистем Чернівецької області.: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. геогр. наук: спец. 11.00.11 – «Конструктивна географія»/ Г.Д. Ходан. - Чернівці, 2011. – 20 с.

# ДОСЛІДЖЕННЯ КЛІМАТУ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ У ЧЕРНІВЕЦЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ: МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ, ПЕРСПЕКТИВИ

***Холявчук Д.І.***

*Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (м. Чернівці, Україна)*

Широкомасштабні кліматичні дослідження стають відомими у XIX столітті як результат теоретичних напрацювань природничих наук. У другій половині XIX ст. кліматична теорія поповнюється низкою робіт на основі узагальнення попереднього досвіду та експериментальних досліджень. Гірські клімати, як неоднорідні та нестабільні фізичні системи зокрема, були найменш вивченими до середини XIX століття. Вітчизняний досвід таких досліджень цього часу ще менший порівняно з дослідженнями інших гірських систем Європи, що пов'язано з мінливими історичними умовами розвитку західноукраїнських країв, а відповідно, і відсутністю однорідних і безперервних рядів метеорологічних даних.

Кліматичні описи Буковинських Карпат, як частини Австро-Угорської імперії, стають можливими після десятилітньої роботи метеорологічних установ, що з'являються у 60-х рр. XIX ст. Для цього часу уже характерні регулярні спостереження, чітка їх регламентація та ретельна статистична обробка даних метеостанцій (близько 15в межах Українських Карпат), що давало можливість описати і найсхідніші місцевокліматичні умови, відмінні від інших регіонів імперії. Метеостанція у Чернівцях, що репрезентувала місцевокліматичні умови східного Передкарпаття, із періодичними спосте-